

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET NAUK ZOOTECHNICZNYCH
I AKWAKULTURY

**Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury
Polskiej Akademii Nauk**

Biuletyn Informacyjny

kwartalnik IV

Nr 3/2023

Warszawa, 2023

W numerze

1. Wstęp	2
2. Wydarzenia	3
3. Propozycje uprawnień dla zootechników i ichtiologów	5
4. Webinarium „Dobrostan zwierząt towarzyszących”	7
5. LXXXVII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego	8
6. Relacje	14
7. Tytuły i stopnie naukowe	23
8. <i>Pro memoria</i>	25
9. Kalendarium konferencyjne	30

Szanowni Państwo,

mimo formalnych wakacji akademickich, ostatnie trzy miesiące nie są bynajmniej okresem zastoju. W lipcu Ministerstwo Edukacji i Nauki wprowadziło nową punktację czasopism naukowych. Z pewnością wyrazy uznania i gratulacje należą się redakcji „Annals of Animal Science” za wielki progres w ostatnim czasie, co znalazło odbicie w maksymalnej liczbie punktów. Bardzo wysoką pozycję zajmują także inne polskie periodyki, od wielu lat obecne w międzynarodowych bazach danych, takie jak: „Animal Science Papers and Reports”, „Journal of Animal and Feed Sciences” czy „Journal Applied Genetics”. Jednocześnie trudno oprzeć się refleksji, o deprecjacji niektórych periodyków zagranicznych o uznanej renomie, mierzonej ich pozycją, chociażby w Web of Science.

W ostatnim czasie uhonorowano kilku uczonych. Jest to szczególnie istotne w dobie szerzącej się *cancel culture*. Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie nadał najwyższą godność akademicką – tytuł doktora *honoris causa* Profesorowi Colinowi G. Scanesowi z Uniwersytetu Wisconsin (USA). Z satysfakcją należy dodać, że Honorowy Doktor URK, mimo wielu obowiązków, znalazł czas na przygotowanie artykułu w okolicznościowej publikacji z okazji 65-lecia Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN. Wzorem dobrej tradycji akademickiej, okolicznościowe sesje naukowe dedykowano Profesorowi Eugeniuszowi Greli, Profesorowi Jackowi Skomiałowi i Profesorowi Ryszardowi Słomskiemu. Gratulacje należą się nie tylko laureatom, lecz również ich promotorom.

Niestety, wakacje były okresem pożegnań wybitnych osobowości, otwierających polską naukę na świat. Szczególnie trudne było to w czasach siermiężnego komunizmu, kiedy to dr Jerzy Ziołocki, jako ekspert FAO, był architektem Polskiego Oddziału WPSA. W ten nurt wpisywała się także działalność Profesor Bożenney Olszańskiej, jednej z założycielek Towarzystwa Biologii Rozrodu. Z kolei Profesor Andrzej Filistowicz, długoletni członek KNZ i sekretarz naukowy, był wielkim propagatorem współpracy naukowej z Czechami i Słowacją.

Wrzesień jest miesiącem konferencji naukowych. Relacje z niektórych z nich są w tym numerze Biuletynu, a pozostałe ze względu na napięte kalendarze autorów i organizatorów będą przedstawione dopiero w kolejnym.

Zachęcam Państwa też do czynnego i biernego udziału w trwających wyborach do komitetów naukowych PAN. Wszak wybory są świętem demokracji.

Tomasz Szwaczkowski

Wydarzenia

Kadencja Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN kończy się 20 maja 2024 r. Zgodnie z informacją przekazaną przez Wiceprezesa PAN prof. dr. hab. Jerzego Welfe, wybory do komitetów odbędą się w bieżącym roku. Wybory przeprowadzone będą z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Wyborczego Polskiej Akademii Nauk. Regulamin i harmonogram wyborów znajdują się na stronie <https://pan.pl/> w zakładce Komitety Naukowe/wybory.

Z inicjatywy władz PAN i II Wydziału, Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN oraz Komitet Nauk Weterynaryjnych i Biologii Rozrodu poparły stanowisko (przesłane do Komisji Europejskiej) sprzeciwiające się postulowanemu zakazowi testów na zwierzętach.

17 lipca 2023 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki opublikowało aktualizację wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

Minister Edukacji i Nauki Przemysław Czarnek wręczył medale „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas”. Odznaczenia są przyznawane za szczególne zasługi dla szkolnictwa wyższego i nauki, w tym za wybitne osiągnięcia w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej lub organizacyjnej. Podczas uroczystości wręczono też dyplomy i wyróżnienia za znaczące osiągnięcia w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej, wdrożeniowej oraz za całokształt dorobku.

Srebrnymi Medalami *Sapientia et Veritas* odznaczeni zostali:

prof. dr hab. Wiesław Franciszek Skrzypczak, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie;

prof. dr hab. n. med. Ryszard Słomski, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

W bieżącym roku kończyły się kadencje dyrektorów instytutów PAN. We wszystkich trzech instytutach, w których jest dyscyplina naukowa zootechnika i rybactwo dotychczasowi dyrektorzy zostali powołani na następną kadencję:

prof. dr hab. czł. koresp. PAN Agnieszka Wierzbicka – Instytut Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN w Jastrzębcu;

prof. dr hab. czł. koresp. PAN Mariusz Piskuła – Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie;

dr hab. Andrzej Herman, prof. instytutu – Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego w Jabłonie.

Gratulujemy i życzymy kolejnych sukcesów!

W wyborach do Rady Doskonałości Naukowej bierze udział dziewięciu kandydatów, reprezentujących dyscyplinę zootechnikę i rybactwo, zgłoszonych przez uczelnie lub instytuty naukowe. Do obsadzenia są trzy mandaty, wyznaczeni zostali następujący kandydaci: prof. dr hab. Joanna Barłowska, prof. dr hab. Izabela Szczerbal, prof. dr hab. Brygida Ślaska, prof. dr hab. Sylwester Świątkiewicz, prof. dr hab. Jan Udała, prof. dr hab. Anna Wójcik, prof. dr hab. Andrzej Zachwieja, prof. dr hab. Zdzisław Zakęś i prof. dr hab. Dorota Zięba-Przybylska.

XLIX Konferencja Naukowa Komisji Fizjologii i Żywienia Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN odbyła się w Lublinie w dniach 25-27 września. Jednym z najważniejszych punktów Konferencji były uroczystości związane z podsumowaniem pracy zawodowej dwóch wybitnych uczonych prof. dr hab. Eugeniusza Greli i prof. dr hab. Jacka Skomiała. Szczegółowa relacja opublikowana zostanie w kolejnym numerze Biuletynu.

Już po raz 37 odbyła się Konferencja „Wylęgarnia 2023” organizowana przez Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie, w dniach 30 sierpnia – 1 września. Tym razem miejscem obrad była Cezdyna pod Kielcami. Podczas czterech sesji zaprezentowano 37 referatów, doniesień ustnych i posterowych. Głównym organizatorem konferencji był prof. dr hab. Zdzisław Zakęś.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza PIB w Olsztynie oraz Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie były organizatorami Konferencji Naukowej pt. „Dywersyfikacja akwakultury w Polsce – trendy badawcze, technologie, perspektywy rozwoju”, która odbyła się w Olsztynie w dniach 14-16 września. Podczas sześciu sesji tematycznych dyskutowano o różnych aspektach badań naukowych z zakresu akwakultury. Zaprezentowano m.in. założenia i realizacje projektu PRO-PERCH dotyczącego koncepcji zintegrowanej technologii hodowli okonia europejskiego. Przedstawiono także Program Funduszy Europejskich dla Rybactwa na lata 2021-2027. Głównym organizatorem konferencji i redaktorem materiałów konferencyjnych była prof. dr hab. Krystyna Demska-Zakęś (UWM w Olsztynie).

Propozycje Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk oraz Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego w sprawie określenia uprawnień zawodowych zootechnika i ichtiologa

Uzasadnienie

W polskim ustawodawstwie brakuje regulacji, określających kompetencje osób podejmujących kluczowe działania w odniesieniu do zwierząt: gospodarskich, towarzyszących, wolno żyjących i innych utrzymywanych przez człowieka (np. w ogrodach zoologicznych, schroniskach dla zwierząt, oceanariach, placówkach doświadczalnych). Istniejące przepisy wskazują jedynie, które instytucje są uprawnione do prowadzenia określonych działań. Powoduje to sytuacje, w których wiele działań z obszaru utrzymywania zwierząt, podejmowanych i prowadzonych jest przez osoby, które z racji braku odpowiedniego wykształcenia nie mają właściwych kompetencji do pracy ze zwierzętami. Zagroza to bezpieczeństwu zarówno zwierząt, jak i ludzi, ogranicza możliwości zapewnienia zwierzętom odpowiedniego dobrostanu oraz budzi dużo wątpliwości etycznych generujących protesty społeczne.

Mając powyższe na uwadze Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk oraz Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego wychodzą z inicjatywą określenia podstawowych uprawnień zawodowych w obszarze zootechniki i rybactwa/ichtiologii, które powinny być uwzględnione w polskim ustawodawstwie oraz w rozporządzeniach dotyczących zwierząt.

Uprawnienia zawodowe zootechnika

1. Zawód zootechnika może wykonywać osoba, która uzyskała prawo wykonywania tego zawodu, potwierdzone dyplomem ukończenia studiów wyższych na kierunku zootechnika lub w szczególnych przypadkach odrębnymi certyfikatami.
2. Wykonywanie zawodu zootechnika polega na zapewnieniu zwierzętom właściwych warunków utrzymania i hodowli oraz dobrostanu, a w szczególności:
 - 1) określaniu potrzeb pokarmowych zwierząt i opracowywaniu dawek żywieniowych;
 - 2) opracowywaniu i zatwierdzaniu receptur mieszanek paszowych oraz programów żywienia zwierząt;
 - 3) ocenie jakości pasz;
 - 4) nadzorowaniu i wykonywaniu czynności pielęgnacyjnych oraz fizjoterapeutycznych na zwierzętach, z wyjątkiem zabiegów zastrzeżonych dla lekarzy i techników weterynarii;

- 5) nadzorowaniu rozrodu oraz wykonywaniu zabiegów wspomagających efektywność reprodukcyjną zwierząt, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla lekarzy i techników weterynarii;
- 6) nadzorowaniu i kontroli użytkowości zwierząt gospodarskich;
- 7) opracowywaniu i nadzorowaniu realizacji programów hodowlanych w populacjach zwierząt gospodarskich, towarzyszących i utrzymywanych w ogrodach zoologicznych;
- 8) prowadzeniu dokumentacji związanej z identyfikacją i obrotem zwierząt gospodarskich i towarzyszących;
- 9) prowadzeniu dokumentacji hodowlanej zwierząt gospodarskich, towarzyszących i utrzymywanych w ogrodach zoologicznych;
- 10) prowadzeniu oceny pokroju zwierząt gospodarskich i towarzyszących podczas wystaw i konkursów;
- 11) ocenie dobrostanu zwierząt gospodarskich, towarzyszących, wolno żyjących i innych utrzymywanych przez człowieka (np. w ogrodach zoologicznych, schroniskach dla zwierząt, placówkach doświadczalnych);
- 12) nadzorowaniu i określaniu warunków zoohigienicznych w pomieszczeniach i na wybiegach dla zwierząt;
- 13) nadzorowaniu i monitoringu transportu oraz miejsc skupu i sprzedaży zwierząt.

Uprawnienia zawodowe ichtiologa

1. Zawód ichtiologa może wykonywać osoba, która uzyskała prawo wykonywania tego zawodu, potwierdzone dyplomem ukończenia studiów wyższych na kierunku ichtiologia i akwakultura, kierunku rybactwo lub w szczególnych przypadkach odrębnymi certyfikatami.

2. Wykonywanie zawodu ichtiologa polega na prowadzeniu racjonalnej gospodarki rybackiej w wodach otwartych oraz zapewnieniu zwierzętom akwakultury właściwych warunków utrzymania, chowu i hodowli oraz dobrostanu, a w szczególności:

- 1) opracowywaniu operatów rybackich;
- 2) prowadzeniu nadzoru nad racjonalnym użytkowaniem rybackim obwodu rybackiego;
- 3) prowadzeniu i nadzorowaniu zarybień i odłowów w obwodzie rybackim;
- 4) prowadzeniu dokumentacji związanej z użytkowaniem obwodu rybackiego;
- 5) szacowaniu strat rybackich;
- 6) monitoringu i ocenie stanu ichtiofauny w wodach otwartych;
- 7) konsultowaniu i przygotowaniu planów zadań ochronnych dla obszarów, na których zlokalizowane są obiekty chowu i hodowli ryb lub obwody rybackie;
- 8) określaniu potrzeb pokarmowych zwierząt akwakultury i opracowywaniu dawek żywieniowych;

- 9) opracowywaniu i zatwierdzaniu receptur paszowych oraz programów żywienia zwierząt akwakultury;
- 10) ocenie jakości pasz;
- 11) przygotowywaniu oraz wdrażaniu programu nadzoru ochrony zdrowia zwierząt akwakultury;
- 12) planowaniu i nadzorowaniu znakowania ryb;
- 13) planowaniu, nadzorowaniu i wykonywaniu czynności pielęgnacyjnych i profilaktycznych, z wyjątkiem zabiegów zastrzeżonych dla lekarzy weterynarii;
- 14) nadzorowaniu rozrodu oraz wykonywaniu zabiegów wspomagających efektywność reprodukcyjną zwierząt akwakultury, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla lekarzy weterynarii;
- 15) opracowywaniu i nadzorowaniu realizacji programów chowu i hodowli zwierząt akwakultury w różnych systemach akwakultury, w łowiskach specjalnych oraz ogrodach zoologicznych;
- 16) prowadzeniu dokumentacji związanej z identyfikacją i obrotem zwierząt akwakultury;
- 17) prowadzeniu dokumentacji hodowlanej;
- 18) ocenie dobrostanu ryb hodowlanych, wolno żyjących i innych utrzymywanych przez człowieka (np. w ogrodach zoologicznych, oceanariach, placówkach doświadczalnych);
- 19) określaniu i nadzorowaniu warunków zoohigienicznych w obiektach chowu i hodowli zwierząt akwakultury;
- 20) nadzorowaniu i monitoringu transportu oraz miejsc przetrzymywania i sprzedaży organizmów wodnych.

Webinarium „Dobrostan zwierząt towarzyszących”

W dniu 3 lipca 2023 roku odbyło się webinarium zorganizowane przez Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury, Związek Hodowców Zwierząt i Producentów Sektora Rolno-Spożywczego VERUS, poświęcone dobrostanowi zwierząt towarzyszących. Spotkanie składało się z dwóch prelekcji ekspertów i panelu dyskusyjnego, czyli sesji odpowiedzi na pytania uczestników zadawane po prezentacjach. Prelegentami były pani dr hab. Ewa Jastrzębska, prof. UWM oraz dr Katarzyna Fiszdon z SGGW, a webinarium poprowadziła prof. dr hab. Bogumiła Pilarczyk. W panelu dyskusyjnym oprócz prelegentek uczestniczyły również dr hab. Aleksandra Górecka-Bruzda, prof. Instytutu oraz mgr Monika Januszewska.

Pani dr hab. Ewa Jastrzębska, prof. UWM przedstawiła wykład pt. „Zaspokojenie potrzeb psów jako spełnienie odpowiedniego poziomu ich dobrostanu”. Prelegentka omówiła podstawowe (nieelastyczne) potrzeby zwierząt (bezpieczeństwo, odży-

wianie, sen i pielęgnacja ciała) oraz potrzeby elastyczne, których zaspokojenie nie jest niezbędne do funkcjonowania organizmu, ale ich brak znacząco obniża komfort życia (ruch, zabawa).

Pani dr Katarzyna Fiszdón z SGGW w Warszawie przedstawiła wykład pt. „Postawa opiekuna, a problemy behawioralne psa”. Prelegentka zwróciła uwagę, że wiele problemów behawioralnych związanych z utrzymaniem psów w domu, wynika z błędów popełnianych przez opiekunów. Obserwacja reakcji behawioralnych jest najbardziej miarodajnym wyznacznikiem poziomu dobrostanu.

W drugiej części webinarium uczestnicy panelu dyskusyjnego odpowiadali na pytania zadawane przez internautów, których najbardziej interesowały sposoby wzbogacania środowiska psów. W tej części spotkania zwrócono również uwagę na fakt, że w Polsce w ostatnich latach obserwuje się dynamiczny wzrost populacji psów, które żyją w bliskim otoczeniu człowieka. Dlatego też, to człowiek jest w pełni odpowiedzialny za warunki w jakich są one utrzymywane. Posiadanie psa to nie tylko przyjemność, ale także obowiązek i odpowiedzialność. Podkreślono, że każdy właściciel powinien zdawać sobie sprawę z konieczności zapewnienia swoim podopiecznym dobrostanu.

prof. dr hab. Bogumiła Pilarczyk

LXXXVII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego

LXXXVII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego „Polska zootechnika w świetle Europejskiego Zielonego Ładu” odbył się w dniach 13-15 września 2023 roku we Wrocławiu.

Zjazd został zorganizowany przez Wrocławskie Koło PTZ działające przy Wydziale Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, współorganizatorem konferencji był Instytut Hodowli Zwierząt UP we Wrocławiu.

Nadrzędnym celem Zjazdu było dokonanie analizy stanu polskiej zootechniki w związku z wdrażaniem Europejskiego Zielonego Ładu, tj. strategii na rzecz zrównoważonej gospodarki UE, której zadaniem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, oszczędzającej zasoby i konkurencyjnej gospodarce, dążącej do osiągnięcia neutralności klimatycznej.

W Zjeździe uczestniczyli naukowcy, studenci, hodowcy i producenci rolni, przedstawiciele administracji oraz firm związanych z rolnictwem. Wydarzenie zostało objęte Patronatem Honorowym Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Marszałka Województwa Dolnośląskiego Cezarego Przybylskiego, JM Rektora Uniwersytetu Przy-

Uroczyste rozpoczęcie LXXXVII Zjazdu Naukowego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego we Wrocławiu (fot. T. Lewandowski)

rodniczego we Wrocławiu oraz Wrocławskiego Centrum Akademickiego. Patronat medialny wydarzenia sprawowali: Animal Science and Genetics, Przegląd Hodowlany, Hoduj z głową, PortalHodowcy.pl, Pro Agricola, Hodowca Trzody Chlewnej, Hodowca Drobiu, Hodowca Bydła.

Sponsorem głównym konferencji była Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka. Zjazd wsparły też firmy: Genomed S.A. i smartlab s.c.

LXXXVII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego we Wrocławiu dofinansowano ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu Doskonała Nauka – Wsparcie konferencji naukowych na podstawie umowy nr DNK/SN/549649/2022.

Uczestników Zjazdu powitał przewodniczący Wrocławskiego Koła PTZ dr hab. Maciej Adamski, profesor uczelni. Uroczystego otwarcia konferencji dokonała Prezes PTZ – prof. dr hab. Anna Wójcik. Następnie przemówienia okolicznościowe wygłosili: prof. dr hab. inż. Damian Knecht – Prorektor ds. studenckich i edukacji oraz prof. dr hab. Adam Roman – Dziekan Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

W następnej kolejności wręczono odznaczenia Towarzystwa. Zgodnie z Uchwałą Zarządu Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego z dnia 5 lipca 2023 roku Honorową Odznakę Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego nadano: dr inż. Jolancie Różańskiej-Zawiei oraz prof. dr hab. Piotrowi Ślósarzowi.

Kolejnym punktem programu było wręczenie nagród laureatom 15. edycji Konkursu na najlepszą pracę doktorską z zakresu zootechniki i rybactwa oraz 40. edycji Konkursu na najlepszą pracę magisterską z zakresu zootechniki i rybactwa.

Do XV edycji Konkursu na najlepszą pracę doktorską z zakresu zootechniki i rybactwa zgłoszono 11 prac z 7 ośrodków naukowych. Komisja Konkursowa przyznała, zgodnie z regulaminem, po jednej nagrodzie: I, II i III stopnia oraz dwa wyróżnienia. Oceniając prace, brano pod uwagę: wartość naukową (poznawczą); wartość aplikacyjną, w tym głównie przydatność dla praktyki zootechnicznej i rybackiej; stosowane metody badawcze; dobór piśmiennictwa i formalną poprawność pracy.

Nagrodzone i wyróżnione osoby:

I nagroda – dr Mateusz Ossowski za pracę „Zastosowanie naturalnych sorbentów w hodowli świń jako metoda ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych”,

II nagroda – dr inż. Patrycja Rajtar za pracę „Ziarno żyta hybrydowego jako alternatywa dla ziarna kukurydzy w żywieniu krów mlecznych”,

III nagroda – dr inż. Marcin Przybyło za pracę „Wpływ egzogennych monocukrów i dwucukrów na wybrane funkcje przewodzenia pokarmowego mundżaków chińskich (*Muntiacus reevesii*)”,

Wyróżnienie – dr inż. Sara Dzik za pracę „Ocena skuteczności środka dezynfekcyjnego zawierającego permetrynę, ultramarynę i fiolet 23 w budynku dla kurcząt brojlerów”,

Wyróżnienie – dr inż. Agnieszka Anna Korpala za pracę „Detekcja mutacji funkcjonalnych w genie kodującym selenoproteinę P u *Sus Scrofa domestica*”.

Uczestnicy LXXXVII Zjazdu PTZ we Wrocławiu (fot. M. Kuczaj)

Do konkursu na najlepszą pracę magisterską z zakresu zootechniki i rybactwa zgłoszono 31 prac magisterskich z 8 ośrodków naukowych, z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy.

Sąd Konkursowy wyłonił najlepsze prace w 8 grupach tematycznych: genetyka zwierząt, chów i hodowla bydła, chów i hodowla trzody chlewnej, chów i hodowla koni, chów i hodowla drobiu, chów i hodowla zwierząt towarzyszących i dzikich, chów i hodowla zwierząt futerkowych, inne.

Przyznano również nagrodę specjalną im. Profesora Bronisława Raka dla autora najlepszej pracy magisterskiej w tej edycji konkursu. Otrzymała ją mgr inż. Gabriela Cieleń za pracę pt. „Genome-wide association study for litter size variability in Landrace pigs”, wykonaną pod kierunkiem dr hab. Ewy Sell-Kubiak w Katedrze Genetyki i Podstaw Hodowli Zwierząt, Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu. Wyniki obydwu konkursów zostały opublikowane w „Przeglądzie Hodowlanym” nr 5/2023 (<http://ph.ptz.icm.edu.pl/index.php/biezacy-numer/>).

Po krótkiej przerwie nadszedł czas na Sesję Plenarną, podczas której zostały wygłoszone dwa referaty. Prof. dr hab. Jan Miciński z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w swoim wystąpieniu zatytułowanym: „Szansa czy zagrożenie dla hodowli przeżuwaczy w świetle Europejskiego Zielonego Ładu”, scharakteryzował strategię i kluczowe dokumenty Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ). Ochrona środowiska naturalnego powinna przynieść wymierne korzyści dla gospodarki, ludzi i planety w postaci: czystego powietrza, zdrowej żywności, ograniczenia ilości produkowanych odpadów i śmieci, zrównoważonej gospodarki zasobami, gospodarowania energią czy też zrównoważonego rolnictwa. Prelegent zobrazował szanse i zagrożenia oraz wnioski dotyczące sektora produkcji mleka, bydła mięsnego, wołowiny, czy produkcji owczarskiej. Strona polska powinna w istotnym zakresie wpływać na kształt i kreowanie Wspólnej Polityki Rolnej, ponieważ silne ekonomicznie rodzinne gospodarstwa rolne, są warunkiem zachowania zrównoważonego rolnictwa i osiągnięcia zakładanych przez EZŁ celów środowiskowych i klimatycznych.

W kolejnym wystąpieniu prof. dr hab. Adam Roman z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu w niezwykle interesujący sposób przedstawił „Główne wyzwania i problemy współczesnego pszczelarstwa”. Wśród czynników, które stanowią problemy współczesnego pszczelarstwa, znajdują się: zmiany klimatyczne, nowe jednostki chorobowe, pestycydy, wielkoobszarowe, intensywne rolnictwo, antropogeniczne zanieczyszczenia środowiska, praca hodowlana. Pszczelarstwo jest sprzymierzeńcem rolnictwa i czynnikiem zwiększającym plony, dlatego trzeba podejmować działania na rzecz ograniczenia wykorzystania chemicznych środków ochrony roślin i rygorystycznego przestrzegania ich stosowania. Wskazane jest zmniejszenie areałów

monokultur na rzecz większej bioróżnorodności upraw i wprowadzenie do uprawy większej liczby gatunków roślin nektarodajnych. Każde działanie zmniejszające antropogeniczne zanieczyszczenia środowiska, zielona energia, proekologiczne technologie przemysłowe i inne działania na rzecz czystego środowiska również sprzyjają pszczelarstwu. Należy także prowadzić racjonalną pracę hodowlaną, aby nie doprowadzić do nadmiernego zawężenia bioróżnorodności genetycznej populacji pszczoły miodnej. Nie wolno zapominać o tym, że nie zawsze doskonalenie cech pożądaných gospodarczo jest dobre dla doskonalonego gatunku.

Druga część sesji popołudniowej poświęcona była na dyskusję panelową, moderowaną przez prof. dr. hab. Jana Micińskiego. Do udziału w Panelu dyskusyjnym zaproszono:

- Dr. inż. Agnieszkę Antczak z Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka
- Prof. dr. hab. Emilię Bagnicką z Instytutu Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN w Jastrzębcu
- Prof. dr. hab. Andrzeja Gugołka z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
- Dr Martę Iwaszkiewicz – Przewodniczącą Koła Hodowców Owiec i Kóz
- Mgr. Martina Ziaję z Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka

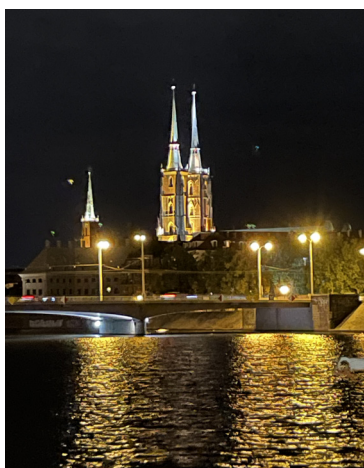

Dyskusja panelowa (fot. A. Wójcik)

Dyskusje w gronie naukowców, w tym młodych adeptów nauki oraz hodowców i pracowników firm działających na rzecz chowu i hodowli zwierząt dotyczyły przede wszystkim analizy strategii Zielonego Ładu – „Od pola do stołu” i na rzecz bioróżnorodności. Ważkość i wieloaspektowość tematu przewodniego Zjazdu sprawiły, że w auli rozgorzała niezwykle pasjonująca dyskusja.

Ostatnim punktem programu pierwszego dnia Zjazdu była Sesja Młodych Naukowców. Tegoroczne wystąpienia młodych badaczy odbyły się w języku polskim i angielskim. Sesja odbywa się nieprzerwanie od kilku lat na zasadzie konkursu, w ramach którego zostaje wyłoniony najlepszy prelegent. Wystąpienia oceniane były przez Komisję, w skład której wchodziłi eksperci z zakresu dyscypliny naukowej zootechnika i rybactwo.

Pierwszy dzień konferencji wieńczyła uroczysta kolacja w restauracji „Z Nurtem” na największym śródlądowym statku pasażerskim w Polsce – Wratislavia. Wieczorny rejs po Odrze dostarczył niezapomnianych wrażeń i pozwolił poczuć wyjątkowy klimat Wrocławia.

Wrocław nocą (fot. M. Kuczaj)

W drugim dniu Zjazdu odbyły się obrady w następujących sekcjach specjalistycznych: Sekcja Chowu i Hodowli Bydła, Sekcja Chowu i Hodowli Drobiu, Sekcja Praktyki Hodowlanej, Sekcja Chowu i Hodowli Koni, Sekcja Chowu i Hodowli Owiec i Kóz, Sekcja Chowu i Hodowli Trzody Chlewnej, Sekcja Chowu i Hodowli Zwierząt Futerkowych oraz Sekcja Chowu i Hodowli Zwierząt Towarzyszących i Dzikich.

W trzecim dniu Zjazdu miał miejsce wyjazd specjalistyczny, podczas którego uczestnicy mogli poznać Ośrodek Hodowli Zarodowej w Przerzeczynie – fermę w Gilowie; Ośrodek Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Ząbkowickim sp. z o.o. – Zakład Stado Ogierów Książ.

Wyjazd specjalistyczny – Ośrodek Hodowli Zarodowej w Przerzeczynie i Kamieńcu Ząbkowickim – Zakład Stado Ogierów Książ (fot. A. Wójcik)

Zjazd stanowił platformę wymiany poglądów pomiędzy naukowcami z wielu ośrodków badawczych oraz hodowcami i producentami z całej Polski. W trakcie obrad omówiono możliwości wdrażania osiągnięć naukowych do praktyki zootechnicznej, ochrony środowiska rolniczego i ochrony zasobów naturalnych. Zaprezentowano także osiągnięcia zootechniki w kontekście szans, ale też zagrożeń wynikających z konieczności wdrażania strategii Europejskiego Zielonego Ładu.

Zapraszamy na kolejny LXXXVIII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, który odbędzie się w dniach 11-13 września 2024 roku w Siedlcach.

prof. dr hab. Anna Wójcik, dr inż. Joanna Płużańska

Relacje

Jubileusz 70-lecia Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

W 2023 roku przypada Jubileusz 70-lecia istnienia Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, dawniej Wydziału Zootechnicznego, który wraz z Wydziałem Rolniczym i Wydziałem Leśnym w 1953 r., na mocy Uchwały nr 565 Rady Ministrów z dnia 29 lipca, wszedł w skład nowo powołanej samodzielnej uczelni – Wyższej Szkoły Rolniczej. Kadra naukowa Wydziału Zootechnicznego wywodziła się z osób zatrudnionych wcześniej w Instytucie Produkcji Zwierzęcej Wydziału Rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, co bardzo szybko umożliwiło utworzenie 8 katedr oraz 5 zakładów. Tworzyło ją 43 nauczycieli akademickich, w tym 6 profesorów tytularnych, 3 docentów, 4 zastępców profesora, 9 adiunktów i 21 asystentów.

Przez kolejne lata Uczelnia powiększała się i zmieniała swoje oblicze. Od tamtych pamiętnych chwil minęło już 70 lat, a Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt mimo upływu czasu i wielu zmian, jakie następowały, jest wierny tradycjom akademickim.

Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt w Roku Jubileuszowym 70-lecia swojego istnienia jest nowoczesną i bardzo silną jednostką naukowo-dydaktyczną Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Świadczy o tym jego potencjał naukowy i kadrowy, oceniony bardzo wysoką kategorią A przyznaną przez Komisję Ewaluacji Nauki w 2022 roku, świetne wyposażenie laboratoriów oraz atrakcyjna oferta dydaktyczna poddawana ciągłej weryfikacji przez kandydatów na studia i studentów. Swoją pozycję – w przeszłości i obecnie – zawdzięcza całej swojej społeczności. Kadre dyscyplin naukowych tworzą pracownicy zatrudnieni na stanowiskach badawczych i badawczo-dydaktycznych różnych wydziałów, którzy wskazali daną dyscyplinę w oświadczeniu i prowadzą z tego zakresu badania naukowe. Ze względu na prowadzenie wielokierunkowych badań naukowych pracownicy Wydziału wybrali następujące dyscypliny naukowe: zootechnika i rybactwo (dyscyplina wiodąca), nauki biologiczne, technologia żywności i żywienia oraz weterynaria. Obecnie przewodniczącym Rady Dyscypliny zootechnika i rybactwo jest prof. dr hab. Piotr Micek. W wyniku wprowadzonych w 2019 r. zmian obecna struktura Wydziału oparta jest na 5 katedrach:

- Katedra Genetyki, Hodowli i Etologii Zwierząt; Kierownik – prof. Ewa Ptak, następnie prof. Wojciech Jagusiak (od 2021 r.);
- Katedra Fizjologii i Endokrynologii Zwierząt; Kierownik – prof. Andrzej Sechman;
- Katedra Rozrodu, Anatomii i Genomiki Zwierząt; Kierownik – prof. Monika Bugno-Poniewierska;
- Katedra Zoologii i Dobrostanu Zwierząt; Kierownik – dr hab. Paweł Nosal, prof. URK;

- Katedra Żywienia, Biotechnologii Zwierząt i Rybactwa; Kierownik – prof. Zygmunt M. Kowalski.

Jubileusz 70-lecia powstania Wydziału odbył się w dniu 7 lipca 2023 roku w Auli Wydziału Leśnego przy Al. 29 Listopada, zgromadził licznych Gości, ponad 160 osób, reprezentujących Władze Rektorskie Uniwersytetu Rolniczego, przedstawiciele Instytutów naukowych, Polskiej Akademii Nauk oraz instytucje centralne szkolnictwa, dziekanów, prodziekanów wydziałów pokrewnych, koordynatorów dyscyplin oraz dyrektorów instytutów i katedr. W Jubileuszu uczestniczyli dziekani i prodziekani poprzednich kadencji, nestorzy naszego Wydziału, oraz liczni sponsorzy. Pracownicy Wydziału nie zawiedli i bardzo licznie zgromadzili się w Auli, świętując Jubileusz. Konferencję otworzył JM Rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie dr hab. Sylwester Tabor, prof. URK, następnie historię Wydziału i stan obecny przedstawiła Dziekan prof. dr hab. Dorota Zięba-Przybylska, po wystąpieniu Gości rozpoczęła się część referatowa, którą poprowadzili prof. dr hab. Monika Bugno-Poniewierska i prof. dr hab. Wojciech Jagusiak. Pierwsze dwa referaty wygłosiła prof. dr hab. Krystyna Kozienc nt.: „Dynamiczny rozwój nauk zootechnicznych w Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie” i „Neuroendokrynną regulacja procesów fizjologicznych”. Po przerwie w części drugiej usłyszeliśmy wykład prof. dr hab. Zygmunta M. Kowalskiego nt.: „Żywieniowe metody ograniczania emisji metanu w chowie krów mlecznych”, prof. dr hab. Joanny Makulskiej nt.: „Inteligentne technologie w zootechnice”, dr hab. Wiesławy Młodawskiej, prof. URK nt. „Badania nad biologią i biotechnologią rozrodu zwierząt na przestrzeni ostatnich 70 lat” i prof. dr hab. Adama Tofilskiego nt.: „Nowe technologie w badaniach pszczół”. Na zakończenie obrad prof. dr hab. Andrzej Sechman podsumował sesję posterową – „Historia, teraźniejszość, przyszłość Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt”.

Rozpoczynający się kolejny rok istnienia Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt stawia przed Władzami Wydziału oraz Nauczycielami akademickimi kolejne wyzwania, którym zamierzają sprostać dla sukcesywnego wzmocnienia rangi jednostki.

prof. dr hab. Dorota Zięba-Przybylska

Debaty drobiarskie we Wrocławiu

Od 18 do 22 września Wrocław był stolicą europejskiego drobiarstwa. W poniedziałkowe południe rozpoczęły się Warsztaty VI Grupy Roboczej „Incubation and Fertility” i XII Grupy Roboczej „Physiology” Europejskiej Federacji Światowego Stowarzyszenia Wiedzy Drobiarskiej (WPSA). Przedstawione zostały 24 referaty, z czego 11 autorstwa Polaków.

Oprócz zagadnień specjalistycznych, spotkanie było też dobrą okazją do promocji nauki polskiej. O działalności Polskiego Oddziału WPSA mówił prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski – prezydent. Natomiast działalność Zakładu Hodowli Drobiu UP we Wrocławiu przedstawiła prof. dr hab. Ewa Łukaszewicz – uznany au-

torytet z zakresu reprodukcji ptaków. W Warsztatach uczestniczyło 80 osób z Polski i z zagranicy.

20 września rozpoczęło się XXXIII Międzynarodowe Sympozjum Drobiarskie. Przybyło 120 delegatów z Polski i z zagranicy. Ceremonię otwarcia prowadzili przewodniczący Komitetu Konferencyjnego prof. dr hab. Ewa Łukaszewicz i prof. dr hab. Artur Kowalczyk oraz prezydent PO WPSA prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski.

Główni organizatorzy Sympozjum: prof. dr hab. Ewa Łukaszewicz i prof. dr hab. Artur Kowalczyk (fot. archiwum organizatorów)

Członkostwo honorowe nadane zostało trzem zasłużonym osobistościom z dziedziny drobiarstwa w Polsce: prof. dr hab. Antoniemu Brodackiemu (UP w Lublinie), prof. dr hab. dr. h.c. Janowi Niemcowi (SGGW) i inż. Piotrowi Paszkowskiemu (firma H&P). Następnie wręczono nagrody laureatom konkursu na najlepsze prace magisterskie w dziedzinie drobiarstwa. I miejsce przyznano mgr inż. Roksanie Wachowiak z UP w Poznaniu (promotor: dr hab. Bartosz Kierończyk). Natomiast II miejsce zajęła mgr inż. Patrycja Ciborowska z SGGW (promotor: dr hab. Monika Michalczyk, prof. uczelni), a III miejsce uzyskała mgr inż. Alicja Kubaczyńska z UP w Lublinie (promotor: Kamil Drabik). W nurt promowania młodych adeptów nauki od lat wpisuje się Konkurs Młodych Badaczy im. Jerzego Będkowskiego. Podczas tej sesji przedstawiono ustnie osiem komunikatów naukowych. Laureatką konkursu została mgr inż. Patrycja Ciborowska z SGGW, a kolejne dwa nagrodzone miejsca zajęły reprezentantki Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu: Katarzyna Olejnik oraz Skarlet Napierkowska.

Na sympozjum wygłoszono cztery referaty plenarne autorstwa: dr. Eugeniusza We-ncka (z Krajowej Rady Drobiarstwa – IG), prof. dr. hab. Sylwestra Świątkiewicza i dr. Anny Arczewskiej-Włosek (z Instytutu Zootechniki – PIB w Krakowie) oraz dr. hab. Krzysztofa Damaziaka prof. uczelni (SGGW).

Ważnym elementem spotkania był panel dyskusyjny pt. „Aktualne Trendy i Wyzwania w Polskiej i Europejskiej Produkcji Drobiarskiej”, którego moderatorem był prof. dr. hab. dr h.c. mult. Jan Jankowski (UWM w Olsztynie). Panelistami byli: prof. dr. hab. Sylwester Świątkiewicz (IZ-PIB w Krakowie), prof. dr. hab. Tadeusz Trziszka (UP we Wrocławiu), inż. Piotr Paszkowski (firma H&P), mgr inż. Marek Semberecki (właściciel firmy reprodukcyjnej gęsi) i mgr inż. Maciej Zglenicki (prezes firmy AGROLOK sp. z o. o.).

Obrazy odbywały się w czterech sesjach tematycznych: żywienia drobiu (8 donie-sień), biologiczne podstawy hodowli i produkcji drobiarskiej (9), jakość produktów drobiarskich (8) oraz profilaktyka w produkcji drobiarskiej (7).

Od lewej: prof. dr. hab. Tadeusz Trziszka, prof. dr. hab. Zbigniew Dobrzański i prof. dr. hab. Jan Jankowski

Organizatorami sympozjum oprócz Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu i Polskiego Oddziału WPSA, był również Związek Hodowców Zwierząt i Producentów Sektora Rolno-Spożywczego – Stowarzyszenie VERUS. Sympozjum patronowało honorowo sześć podmiotów. Przedsięwzięcie to wsparło 13 sponsorów, a sześć wydawnictw polskich i zagranicznych objęło patronat medialny.

Gospodarzem przyszłorocznego sympozjum będzie Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

prof. dr. hab. Tomasz Szwaczkowski

XIXth European Symposium on the Quality of Eggs and Egg products and XXVth European Symposium on the Quality of Poultry Meat

W dniach 7-9 września br. w Krakowie odbyło się XIXth European Symposium on the Quality of Eggs and Egg products and XXVth European Symposium on the Quality of Poultry Meat. Sympozjum organizowane jest co dwa lata wspólnie przez dwie Grupy Robocze (WG4 i WG5) Światowego Stowarzyszenia Wiedzy Drobiarskiej (WPSA). Przewodniczącym Komitetu Naukowego Sympozjum był dr hab. inż. Paweł Konieczka, prof. UWM, a przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego była dr hab. Monika Michalczyk, prof. SGGW.

Przewodniczący Komitetu Naukowego Sympozjum dr hab. inż. Paweł Konieczka, prof. UWM (zdjęcia organizatora)

W sympozjum wzięło udział ponad 250 naukowców i praktyków z 35 krajów, którzy mieli okazję zaprezentować najnowsze wyniki badań naukowych, wymienić poglądy oraz omówić nadchodzące trendy i wyzwania, dotyczące jakości jaj i mięsa drobiowego.

Kraków oraz liczne atrakcje oferowane przez to miasto i okolicę skłoniły Główny Zarząd WPSA do zorganizowania posiedzenia Zarządu w czasie trwania sympozjum.

W tegorocznej edycji Sympozjum przypadło świętowanie 50-lecia funkcjonowania Grupy Roboczej „Meat Quality” (WG5). Jubileusz uświetnił wykład prof. Michaela

Prof. Michael Grashorn (zdjęcia organizatora)

Grashorna, członka Zarządu Europejskiej Federacji WPSA, który przedstawił informacje dotyczące tematyki naukowej i głównych trendów badawczych poprzednich Sympozjów, odbywających się w różnych krajach europejskich. Wysoki poziom naukowy wykładów plenarnych, prezentowanych doniesień w poszczególnych sesjach oraz w sesjach posterowych został doceniony przez Panią Prezydent WPSA Michèle Tixier-Boichard, która na zakończenie obrad wyraziła oficjalne gratulacje dla Organizatorów Sympozjum. Ponadto, o sukcesie Sympozjum świadczy także udział badaczy i naukowców z wiodących ośrodków naukowych zajmujących się tematyką drobiarstwa w Polsce. Niewątpliwie, duże wrażenie na zagranicznych uczestnikach sympozjum pozostawiło zaprezentowanie na wykładach wysokiej skali produkcji drobiarskiej połączonej z wprowadzeniem innowacyjnych rozwiązań oraz najwyższymi standardami jakościowymi stosowanymi w Polsce. Także program socjalny Sympozjum przyczynił się do promocji naszego kraju wśród gości zagranicznych ze względu na zorganizowanie uroczystej kolacji w kopalni soli w Wieliczce, gdzie uczestnicy Sympozjum mogli dyskutować o wyzwaniach w drobiarstwie prawie 150 metrów pod ziemią w majestatycznych komorach solnych.

dr hab. inż. Paweł Konieczka, prof. UWM

Uroczystość nadania tytułu Doktora Honoris Causa
Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie
Profesorowi Colinowi G. Scanesowi

W dniu 14 czerwca 2023 roku Senat i Rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie na nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu nadał profesorowi Colinowi G. Scanesowi zaszczytny tytuł doktora *honoris causa*. W obecności społeczności akademickiej, licznie zaproszonych gości z uczelni akademickich i jednostek naukowych J.M. Rektor Uniwersytetu Rolniczego, dr hab. Sylwester Tabor, prof. URK po wysłuchaniu laudacji, wręczył prof. Colinowi G. Scanesowi dyplom doktora *honoris causa*. Procedura przyznania tej najwyższej godności akademickiej profesorowi Colinowi G. Scanesowi została rozpoczęta na wniosek grupy profesorów i Dziekana Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, na recenzentów dorobku naukowego powołano prof. dr. hab. Jana Jankowskiego multi dr h.c. z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz prof. dr. hab. Krzysztofa W. Nowaka z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Promotorem przewodu była prof. dr. hab. Krystyna Koziec z Katedry Fizjologii i Endokrynologii Zwierząt.

Kariera naukowa prof. Scanes'a

Profesor Colin G. Scanes jest emerytowanym profesorem nauk biologicznych University of Wisconsin, Milwaukee (USA). Profesor Scanes prowadzi także własną firmę Scanes Technology and Research specjalizującą się w doradztwie w zakresie badań naukowych, rozwoju technologii, planowania strategicznego oraz zarządzaniu kadrami w szeroko pojętej dziedzinie nauk o życiu, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa, dobrostanu zwierząt, biotechnologii, agronomii, hodowli drobiu i innych zwierząt gospodarskich, ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju oraz toksykologii.

Profesor Scanes ukończył studia Biological Chemistry and Zoology w 1969 roku w University of Hull (UK). W 1972 roku uzyskał stopień doktora (Ph.D.) w zakresie zoologii (University of Wales, UK). W 1985 roku stopień doktora nauk zoologicznych (D.Sci.) w University of Hull (UK). Profesor Colin Scanes od roku 1978 do dnia dzisiejszego pracuje w Stanach Zjednoczonych.

Profesor jest autorem 302 recenzowanych prac naukowych, 106 prac przeglądowych i rozdziałów w podręcznikach, 18 książek naukowych, 235 doniesień na międzynarodowe konferencje naukowe. Profesor Scanes jest autorem 79 innych prac o charakterze popularnonaukowym. Jednym z ważniejszych osiągnięć naukowych profesora Scanes'a jest autorstwo rozdziałów w „Fizjologii ptaków Sturkiego”

(Sturkie's Avian Physiology) oraz redagowanie kilku ostatnich wydań (VI i VII), najbardziej popularnego podręcznika akademickiego w zakresie fizjologii ptaków. Na podkreślenie zasługuje także współautorstwo 5 przyznanych patentów. Imponujący dorobek naukowy profesora Colina Scanes'a obejmuje tematykę: fizjologii, żywienia, neuroendokrynologii, biologii zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem ptaków, parametrów dobrostanu zwierząt, wskaźników wzrostu i rozwoju.

Profesor Colin Scanes współpracuje z Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie od wielu lat. Był współorganizatorem konferencji na temat bioenergii w 2013 roku. Prezentował inauguracyjny wykład podczas konferencji naukowej „Animal Physiology past, present and future” w 2014 r. w Krakowie. Jego zaangażowanie we współpracę z naszą Uczelnią zostało uhonorowane w 2014 roku przez J.M. Rektora Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie przyznaniem Medalu Jubileuszowego. Współpraca profesora Scanes'a z naukowcami Uniwersytetu Rolniczego, szczególnie z Katedry Fizjologii i Endokrynologii Zwierząt, została wydatnie poszerzona podczas przygotowywania projektu badawczego do konkursu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju – Biostrateg. W 2017 roku profesor Scanes wygłosił plenarny wykład „Future of Agriculture: Between Biotechnology and Sustainable Farming” podczas XLVI Annual Meeting of ESNA w Krakowie. Profesor Colin Scanes zaprosił pracowników Katedry do współpracy w międzynarodowych wydawnictwach naukowych – Frontiers, Animals. Profesor Scanes został włączony w przygotowanie specjalnego wydawnictwa z okazji obchodów 65-lecia Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN.

Recenzenci bardzo wysoko ocenili dorobek naukowy profesora Scanes'a, Jego owocną współpracę z Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie stwierdzając: „Biorąc pod uwagę osiągnięcia naukowe profesora Colina G. Scanes'a, szczególnie w zakresie fizjologii i żywienia ptaków oraz wieloletnią owocną współpracę z pracownikami Uniwersytetu, w pełni popieram wniosek grupy Profesorów Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, pozytywnie zaopiniowany przez Kolegium Wydziału, o nadanie profesorowi Colinowi G. Scanesowi najwyższej godności akademickiej tj. tytułu doktora honoris causa. Tą drogą Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie przyjmie do swojej społeczności akademickiej wybitnego Uczzonego, Profesora o wielkim autorytecie, od wielu lat wspierającego rozwój pracowników naukowych, a więc i Uniwersytetu”.

prof. dr hab. Jan Jankowski

Jubileusz 50-lecia pracy zawodowej prof. dr. hab. med. Ryszarda Słomskiego

Profesor Ryszard Słomski, chociaż z wykształcenia jest lekarzem, od wielu lat obecnie jest w naukach o zwierzętach. Od kilku kadencji Profesor jest przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN w Jastrzębcu, a także członkiem Rady Naukowej Instytutu Zootechniki – PIB w Krakowie. Od 1992 roku

związany jest z Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu, kierując Katedrą Biochemii i Biotechnologii. Od połowy lat 70. pracuje w Instytucie Genetyki Człowieka (wcześniej: Zakład Genetyki Człowieka) PAN. Obecnie kieruje Zakładem Biotechnologii w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – PIB w Poznaniu, gospodarcza uroczystości jubileuszowych, które odbyły się 22 września. Otwarcia konferencji pt. „ZIOŁA DLA ZDROWIA POLAKÓW” dokonał dr n. med. Rafał Spachacz – dyrektor IWNiRZ – PIB.

Od lewej: dr n. med. Rafał Spachacz, prof. dr hab. med. Anna Latos-Bieleńska, prof. dr hab. med. Ryszard Słomski (archiwum organizatorów)

W wypełnionej sali, gromadzącej około 200 gości, byli reprezentanci wielu instytucji naukowych, przedstawiciele organizacji administracyjnych i społecznych, a przede wszystkim rodzina Profesora, szerokie grono przyjaciół, a także koledzy ze szkolnych murów.

Sylwetkę Jubilata przedstawiła prof. UPP dr hab. Marlena Szalata z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, eksponując wybitny dorobek, obejmujący publikacje naukowe m.in. 17 książek i ponad 300 publikacji naukowych, ponad 40 zrealizowanych projektów badawczych, imponujące liczby wypromowanych doktorów (30) i magistrów (ponad 100). Kolejny referat pod znamienym tytułem „Pół wieku z DNA” wygłosił prof. R. Słomski, mówiąc nie tylko o prowadzonych badaniach, stażach naukowych w renomowanych światowych uniwersytetach, lecz nade wszystko o spotkanych ludziach, pełnych pasji odkrywania świata, także na poziomie pojedynczych komórek. Ostatni referat wygłosiła prof. dr hab. med. Anna Latos-Bieleńska (z Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu), mówiąc o nadziejach

Fot. Uczestnicy obchodów Jubileuszu 50-lecia pracy zawodowej profesora Ryszarda Słomskiego (archiwum organizatorów)

jakie niesie genetyka dla chorych na choroby rzadkie. Potem przyszedł czas na gratulacje i życzenia dla Jubilata oraz miłe rozmowy przy kawie i specjałach kuchni. O randze Konferencji świadczą patronaty honorowe: Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Ministerstwa Zdrowia.

Plurimos Annos, Jubilate!

prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski

Tytuły i stopnie naukowe

PROFESURY:

Postanowieniem Prezydenta RP Andrzeja Dudy z dnia 29 maja 2023 r. tytuł profesora nauk rolniczych w dyscyplinie zootechnika i rybactwo otrzymał **dr hab. Piotr Parasiewicz** z Instytutu Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza – PIB w Olsztynie.

Postanowieniem Prezydenta RP Andrzeja Dudy z dnia 24 lipca 2023 r. tytuł profesora nauk rolniczych w dyscyplinie zootechnika i rybactwo otrzymała **dr hab. Justyna Batkowska**, **prof UP** z Instytutu Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Postanowieniem Prezydenta RP Andrzeja Dudy z dnia 7 września 2023 r. tytuł profesora nauk rolniczych w dyscyplinie zootechnika i rybactwo otrzymał **dr hab. Krzysztof Kupren** z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

HABILITACJE

Dr hab. Bartosz Kierończyk – nadanie stopnia przez Radę Naukową Dyscypliny Zootechniki i Rybactwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w dniu 30 czerwca 2023 r.

Osiągnięcie naukowe: **Zastosowanie tłuszczu paszowego pozyskiwanego z larw *Hermetia illucens* jako alternatywnego źródła energii w żywieniu kurcząt i indyków rzeźnych.**

Dr hab. Barbara Stefańska – nadanie stopnia przez Radę Naukową Dyscypliny Zootechniki i Rybactwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w dniu 30 czerwca 2023 r.

Osiągnięcie naukowe: **Doskonalenie strategii żywienia cieląt rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej – efekty krótko- i długoterminowe.**

DOKTORATY

Dr inż. Przemysław Żukowski – nadanie stopnia doktora przez Radę Naukową Dyscypliny Zootechniki i Rybactwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie dnia 4 lipca 2023 r.

Tytuł rozprawy: **„Przydatność paszowa mieszańców traw *Festulolium* w żywieniu bydła”**

Promotor: prof. dr hab. Cezary Purwin

Promotor pomocniczy: dr inż. Paulina Pogorzelska-Przybyłek

Dr inż. Angelika Magiera – nadanie stopnia doktora przez Radę Dyscypliny Zootechniki i Rybactwo Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie dnia 14 lipca 2023 r.

Tytuł rozprawy: **„Zachowanie łowieckie kota (*Felis catus*) ze szczególnym uwzględnieniem potencjalnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego”**

Promotor: prof. dr hab. inż. Czesław Klocek UR w Krakowie

Dr Klaudia Jaszczka – nadanie stopnia doktora przez Radę Dyscypliny Zootechniki i Rybactwo Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie dnia 14 lipca 2023 r.

Tytuł rozprawy: **„Rola receptorów cholinergicznym w neuroendokrynnej regulacji osi mózgowo-żołądkowo-jelitowej u zwierząt”**

Promotor: prof. dr hab. Krystyna Kozienc UR Kraków

Pro memoria

Prof. dr hab. Andrzej Filistowicz (1947-2023)

Prof. Andrzej Filistowicz był znaczącą postacią Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt nie tylko jako jego dziekan. Zmarł 26 sierpnia 2023 roku. Był kreatywny, zaangażowany i odważnie szukał nowych rozwiązań.

– Nie miał obaw przed otwieraniem nowych kierunków na naszym wydziale. To dzięki jego zaangażowaniu utworzono biologię człowieka czy bezpieczeństwo żywności. Ale był nie tylko świetnym dydaktykiem czy organizatorem. Jego pasją była też nauka. Razem napisaliśmy kilka publikacji, był współautorem jednego z rozdzia-

łów mojej książki „Hodowla zwierząt”. Już samo nazwisko profesora Filistowicza budziło w całym środowisku naukowym w Polsce szacunek.

– Miał klasę i jako człowiek, i jako naukowiec. Łączył w swojej pracy życzliwość z wymaganiami. Kiedy trzeba było podpowiedzieć, co zmienić, uzupełnić, ale nie podcinał skrzydeł.

Profesor Andrzej Filistowicz urodził się w 1947 roku w Parszowicach niedaleko Wołowa, w którym chodził do liceum. Po maturze wybrał studia na zootechnice w Wyższej Szkole Rolniczej we Wrocławiu, dzisiaj Uniwersytecie Przyrodniczym. Zaraz po studiach ukończonych w 1970 roku zaczął pracować w Katedrze Genetyki i Ogólnej Hodowli Zwierząt na etacie asystenta-stażysty i tu doszedł do tytułu naukowego profesora. Był cenionym genetykiem (w pracy doktorskiej zajął się analizą genetyczną buhajów rasy nizinnej czerwono-białej użytkowanych na Dolnym Śląsku, a habilitacyjnej – przewidywaniem wartości hodowlanej krów na podstawie ocen wartości hodowlanej rodziców). W latach 1990–1992 był prodziekanem, a następnie dziekanem Wydziału Zootechnicznego. Po jego przekształceniu w Wydział Biologii i Hodowli Zwierząt piastował również stanowisko dziekana (1992–1999 i od 2008 do 2012 roku). Od 1997 roku był kierownikiem Studium Podyplomowego Planowanie i Organizacja Hodowli Bydła.

Specjalista z zakresu genetyki i metod doskonalenia zwierząt, ekspert w dziedzinie planowania hodowli oraz konstruowania i optymalizacji programów hodowlanych był m.in. członkiem Komisji Ekspertów Ministra Edukacji Narodowej, Komitetu Nauk Zootechnicznych Polskiej Akademii Nauk, wiceprzewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego (od 1998 roku) i członkiem Rady Naukowej Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu (od 1998), oraz kilku komitetów redakcyjnych. Jego wiedzę doceniła też Słowacka Akademia Nauk, której członkiem został w 2011 roku.

Był promotorem dziewięciu doktoratów i 79 prac magisterskich. Wykonał 101 recenzji w przewodach habilitacyjnych i doktorskich oraz w postępowaniu o przyznanie tytułu naukowego profesora, w konkursach na stanowisko profesora zwyczajnego i nadzwyczajnego, a także w postępowaniach o nadanie tytułu doktora honoris causa. Pod jego kierownictwem cztery osoby z kraju i dziewięciu obcokrajowców odbyło staże naukowe. Był także współautorem pięciu podręczników: „Hodowla bydła mięsnego w Sudetach” (1998), „Chów i hodowla zwierząt futerkowych” (1999), „Planowanie i organizacja hodowli zwierząt gospodarskich” (2004), „Geneticky modifikované organizmy. Genetické zdroje” (2005), „Chów i hodowla nutrii” (2006), skryptu oraz 5 innych dzieł zwartych. I był współautorem sześciu programów komputerowych z zakresu hodowli zwierząt oraz programu hodowli bydła mlecznego w Polsce.

Profesor Andrzej Filistowicz był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym i Brązowym Krzyżem Zasługi, ale także medalami „Za Zasługi dla Uniwersytetu Rolniczego i Leśnego w Brnie”, „Za Zasługi dla Uniwersytetu Południowoczeskiego w Czeskich Budziejowicach”, „Za Zasługi dla Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze”, Medalem Prof. Koubka za Zasługi w Rozwoju Genetyki i Doskonalenia Zwierząt, Medalem Pamiątkowym Miasta Nysy, Medalem 25-lecia Inseminacji Bydła na Opolszczyźnie, medalem „Za Zasługi w Rozwoju Oceny Hodowli Bydła Mlecznego na Dolnym Śląsku”, Honorową Odznaką Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Odznaką Honorową Zasłużony dla Ziemi Nyskiej i odznaką „Zasłużony dla Akademii Rolniczej we Wrocławiu”. Był koordynatorem współpracy między UPWr oraz Uniwersytetem Rolniczym i Leśnym w Brnie i Uniwersytetem Południowoczeskim w Czeskich Budziejowicach.

Prof. dr hab. dr h.c. Tadeusz Szulc

Prof. dr hab. Bożenna Olszańska (1934-2023)

Bożenna Olszańska urodziła się 28 sierpnia 1934 roku w Mańkiewiczach. W roku 1956 uzyskała tytuł magistra na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Warszawskiego. Pracę naukową kontynuowała w Rolniczej Pracowni Izotopowej PAN na stanowisku asystenta i starszego asystenta. W latach 1964-1965 była słuchaczką studium doktoranckiego w Katedrze Radiochemii i Fizyki Stosowanej we Wszechzwiązkowej Akademii Rolniczej im. Timiriaziewa w Moskwie, na której w 1966 roku obroniła tytuł doktora nauk przyrodniczych.

Prof. dr hab. Bożenna Olszańska od roku 1965 związana była z Instytutem Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu, pracowała w Zakładzie Hodowli Doświadczalnej Zwierząt PAN, kolejno na stanowiskach starszego asystenta, adiunkta, docenta, profesora, a następnie profesora w Zakładzie Biologii Molekularnej.

W 1985 roku uzyskała tytuł doktora habilitowanego w Instytucie Biochemii i Biofizyki PAN, a 12 maja 1999 r. postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej otrzymała tytuł profesora nauk rolniczych.

Prof. dr hab. Bożenna Olszańska odbywała liczne staże zagraniczne, m.in. we Wszechzwiązkowej Akademii Rolniczej im. Timiriaziewa w Moskwie, zdobywała wiedzę dotyczącą zastosowania izotopów w badaniach rolniczych. Przebywała również na stażach w Belgii – Université Libre de Bruxelles, Francji – Institut d'Embryologie w Nogent-sur-Marne, Institut Jaques Monod w Paryżu, czy Szkocji – Roslin Institute.

Działalność badawcza profesor dotyczyła biotechnologii zarodka ptaka – na modelu przepiórki japońskiej opracowała oryginalne metody *in vitro* owulacji i zapłodnienia oocytów ptaka, a także badania ekspresji genów w oogenezie i wczesnym rozwoju zarodka ptaka, w tym ilościowego określenia akumulacji i rozmieszczenia macierzystego RNA w oocytach ptasich. Do wyjątkowych osiągnięć naukowych profesor Olszańskiej należało wykrycie obecności enzymów nukleolitycznych (RNaz, DNaz) w oocytach ptaka, stwierdzenie występowania transkryptów receptorów melatoniny w oocytach i bruzdkujących zarodkach ptaka, wykrycie występowania dwóch transkryptów (z intronem i bez intronu) genu aryloalkilamino-N-acetylotransferazy (AA-NAT, enzymu kluczowego w syntezie melato-

niny) i zmiany ich stosunku w trakcie oogenezy i wczesnego rozwoju zarodka oraz stwierdzenie istnienia okresu przejściowego w transkrypcji tego genu w rozwoju szyszynki zarodkowej ptaków, a także wykazanie obecności aktywnego enzymu AA-NAT i melatoniny w żółtku jaja przepiórki japońskiej.

Profesor była członkiem założycielem i pierwszym prezesem Warszawskiego Oddziału Towarzystwa Biologii Rozrodu, wieloletnim, aktywnym członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, członkiem Polskiego Towarzystwa Biochemicznego oraz Komisji Rozrodu Ptaków przy Komitecie Biologii Rozrodu Zwierząt Użytkowych PAN.

Prof. dr hab. Bożenna Olszańska jest autorką bądź współautorką 60 oryginalnych prac twórczych i 75 doniesień na konferencje zagraniczne i krajowe, a także współautorką 2 książek. Prace jej autorstwa zostały nagrodzone nagrodami Sekretarza Naukowego PAN (1974, 1983) i wyróżnieniem Wydziału V PAN (1997).

Pani Profesor wyróżniała się niezwykłą pogodą ducha, serdecznością, delikatnością i wysoką kulturą osobistą. Posiadała wyjątkowy urok osobisty. Interesowała się wciąż zagadnieniami profesjonalnymi, ale także obecną sytuacją polityczną. Żywo przejmowała się bieżącymi sprawami Instytutu. Jest nam jej naprawdę brak.

Profesor Bożenna Olszańska zmarła 15 lipca 2023 r.

prof. dr hab. Paweł Lipiński, dr hab. Aleksandra Górecka-Bruzda, prof. Instytutu

Dr inż. Jerzy Ziółcki (1928-2023)

Dr inż. Jerzy Ziółcki urodził się 27 sierpnia 1928 roku w Poznaniu. Tu uczęszczał do męskiego gimnazjum i liceum Św. Marii Magdaleny. Po ukończeniu studiów na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Poznańskiego w 1951 roku, podjął pracę w Branżowym Laboratorium Badawczym przy Centrali Jajczarsko-Drobiarskiej w Poznaniu. Już w 1954 roku obejmuje kierownictwo tej jednostki i zarządza nią przez trzy lata. W firmie tej, która przechodziła liczne reorganizacje, a od 1974 do 1997, funkcjonowała jako Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Drobiarstwa, pracował do momentu

przejścia na emeryturę tj. do grudnia 1990 r. W roku 1968 w Wyższej Szkole Rolniczej w Poznaniu obronił dysertację doktorską pt. „Badania nad niektórymi

właściwościami fizykochemicznymi tłuszczu zapasowego u gęsi w zależności od sposobu tuczu”. W latach 1972-78 pracował w Biurze Programu Rozwoju Drobiarstwa UNDP/FAO, prowadząc sprawy stypendiów naukowych i technicznych przy współpracy z centralą w Rzymie. W latach 1982-1990 był członkiem Grupy Ekspertów Europejskiej Komisji Gospodarczej, która opracowała m.in. „Normę jakości tuszek drobiowych” oraz „Normę jakości jaj w skorupach”.

Działalność naukowa dr. Zioteckiego koncentrowała się na zagadnieniach związanych z technologią produktów drobiowych. Odbywając liczne staże za granicą (m.in. w Wielkiej Brytanii, Holandii i Niemczech) poznawał nowoczesne rozwiązania technologiczne i wdrażał je w strukturach polskiego przemysłu drobiarskiego. Wśród nich między innymi technologie: oparzania i skubania drobiu wodnego, a zwłaszcza gęsi; prania pierza i puchu gęsiego, zapewniającego mu naturalną sprężystość i puszystość; doczyszczania tuszek kaczyc i gęsich za pomocą masy woskowej, a także jej regeneracji; schładzania i zamrażania tuszek drobiowych, wraz z opracowaniem prototypu urządzenia do schładzania owiewowo-natryskowego; pakowania tuszek i elementów drobiowych. Znaczących dokonań było bardzo wiele i nie sposób odnieść się do wszystkich. Ponadto był wieloletnim rzeczoznawcą Naczelnej Organizacji Technicznej i ekspertem w Komitecie Technicznym Polskim Komitecie Normalizacyjnym nr 34 ds. Produktów Drobiarskich (do 2009 r.).

Opublikował wiele prac naukowych zarówno w czasopiśmie krajowych jak i zagranicznych. Między innymi był współautorem „Sześćojęzycznego słownika zootechnika praktyka” oraz wszystkich czterech zmienianych i rozszerzanych wydań książki „Technologia Drobiu” pod redakcją Tadeusza Grabowskiego i Jacka Kijowskiego (ostatnie wyd. IV „Mięso i przetwory drobiowe – technologia, higiena, jakość”, WNT, 2004).

Dr inż. Jerzy Ziotecki wraz z prof. Laurą Kaufman był członkiem World’s Poultry Science Association jeszcze zanim powstał w 1966 roku Polski Oddział Stowarzyszenia. Aktywnie działał w ramach tej organizacji, między innymi pełniąc funkcję Sekretarza PO WPSA. Uhonorowaniem wniesionego udziału do polskiej i światowej wiedzy drobiarskiej było przyznanie Honorowego Członkostwa WPSA w 2005 r. Był także wieloletnim członkiem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego.

Dr inż. Jerzy Ziotecki zmarł 27 czerwca 2023 w Poznaniu i został pochowany na tutejszym cmentarzu Junikowo.

dr hab. Ewa Gornowicz

Kalendarium konferencyjne

Wydarzenie	Data i miejsce
KRAJOWE	
XXVI Warsztaty Zootechniczne „Nowe wyzwania w hodowli i chowie zwierząt w praktyce”, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku (woj. lubuskie) i farma Lubuskie Angusowo wieś Droszków /Zielona Góra	7-8.10.2023 r. Droszków/Zielona Góra
MIĘDZYNARODOWE	
XII European Symposium on Poultry Genetics https://espg2023.org/	8-10.11.2023, Hannover, Niemcy
Veterinary and Animal Science https://veterinary.insightconferences.com/	15-16.11. 2023 Barcelona, Spain
International Conference on Animal Science & Veterinary Medicine https://crgconferences.com/veterinarymedicine	13-14.11.2023 Dubai, United Arab Emirates
6th Annual Microbiome Movement - Animal Health & Nutrition Summit https://microbiome-animal-health.com/	28-30.11.2023 Raleigh, NC, United States
International Conference on Aquatic Animals and Aquaculture Engineering https://waset.org/aquatic-animals-and-aquaculture-engineering-conference-in-january-2024-in-tokyo	11-12.01.2024 Tokyo, Japan
2nd International Conference on Animal Science and Veterinary Medicine https://animalscience.pulsusconference.com/	8-9.04.2024 Amsterdam, Netherland
2nd Global Meet on Animal Science and Veterinary Medicine 15 https://primemeetings.org/2024/animal-science-veterinary-medicine	15-17.04.2024 Munich, Germany
International Conference on Life Sciences https://lisci2024.org/index	13-14.04.2024 Virtual Conference
The Animal Nutrition Conference of Canada https://www.anacan.org/education-and-events/annual-conference/	14-16.05.2024 Winnipeg, Manitoba Canada

Redakcja: Eugeniusz Grela, Aldona Kawęcka, Monika Michalczuk,
Ela Sawicka, Brygida Ślaska, Tomasz Szwaczkowski, Anna Wójcik

Kontakt: monika_michalczuk@sggw.edu.pl

Skład i łamanie – Joanna Płużańska
Projekt okładki – Patryk Grela

Sponsor wydawniczy

